

اینگین اولدوز

علیرضا ذیحقی

حکایه لر

ایتگین اولدوز (حکایه لر)

علیرضا ذیحق (ع.آغ چایلی)

چاپ اول : ۱۳۸۵

تیراژ : ۳۰۰

شابک ۹۶۴-۷۲۲۹-۰۹-۷

ISBN ۹۶۴-۷۲۲۹-۰۹-۷

انتشارات زوفا:

تهران - صندوق پستی ۷۳۱ - ۱۳۱۸۵

alirezazihagh@gmail.com

عزیزلریم ، ناهید ، جواد و مارال اوچون کیچیک بیر تحفه

نام کتاب : ایتگین اولدوز

مؤلف : علیرضا ذبیح

نویت چاپ : اول - ۱۳۸۵

تیراژ : ۳۰۰ جلد

ناشر : زوفا - تهران (صندوق پستی ۷۳ - ۱۳۱۸۵)

قطع : رقعی

چاپ و صحافی : سروش خوی

قیمت : ۱۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ

شابک : ۷ - ۰۹ - ۷۲۲۹ - ۹۶۴

ISBN: 964-7229-09-7

ایچینده کی لر:

- ۱- ایتگین اولدوز..... ۵
- ۲- آیدین ۸
- ۳- آیاقلان قارلار..... ۱۲
- ۴- اؤلدو وار دؤندو یوخ..... ۱۴
- ۵- یوخا قلم ایشله نر..... ۱۸
- ۶- طاماح دیشی..... ۲۱
- ۷- اوروج آغا..... ۲۳
- ۸- باشی بلالی دیلیمیز..... ۲۵
- ۹- قاپان دیش احمد..... ۲۹
- ۱۰- فایتونچی..... ۳۲
- ۱۱- قالار خدیجه گؤرور نتیجه..... ۵
- ۱۲- یورقان علی نین احوالاتی..... ۸
- ۱۳- انعام..... ۴۱

ضمیمه :

- ۴۵- ایتگین اولدوز حاققیندا مرتضی مجدفرین باخیشی.....

ایتگین اولدوز

قانلی - قابارلی آلرینی یوماق ایسترن، آلنی نین قیریشلاری قات با قات دالغالاندی. دیزلرینده یئنی بیر گوج تاپدی. دینمز - سؤیله مز آياغا قالخیب بیر گؤز قیریمیندا قارانیلقدا ایتدی. غریبه بیر دوغواوره گینده جوشماقدا ایدی. ایللرین آغیر یوکون چیگین لریندن قویاریب آتماق هوسی کیمی. ندنسه آللری بیردن بیره پولاددان یونولموش پیچاقساری اوزاندی. صورنا دیکسندی. پیچاقی بوراخیب و آیین سولغون ایشیغیندا آللرینه باخیب اوزون بیر فیکره دالدى. اونا ائله گلیردی کی آللرینی کتمه گی، ایللردن بری چکدیگی درد لر ایدیلرکی کتمک شکلینده آللرینده یئر سالمیشدی لار. شاید ده آللرینه باخارکن: - «او سازچالان آللریمی ایتیردیم» دئییه حسبه آیینمیش سازینی قابیغی سینا قالمیشدی. قارانیلغین قورخونج قانادلاری آلتیندا، شهر یوخلامیشدی. آدیملارینی بیر آن یئین لتدی. اوره گی یامان دؤیونسه ایدی ده، بوزا اوخشار قورخو کؤنلونده آلوو چکن غضبین ایستی سیندن اری ییب یوخ اولموشدی. دایانمادان بوروق - بوروق کوچهلری و دار - بوروق دالانلاری اؤتوب گئیدردی. هارا گئنده جگی نه انده جگی هله اؤزونه ده بوس - بوتون آیدین دئییلدی. قارشیندا گئدر - گلمه ز بیر یول گؤرونوردی.

کئچمیشه - گله جگه دوشوننده، درین - درین خیال لارا دالاندا، غضبدن گؤزلری قان چاناغینا دؤنوردی. بایاق آلدیغی خبر، بوتون وارلیقینی سارسیتسایدی دا، کینه سی نین نه قدر سؤنمز اولدوغونودو یوردی. بو کینه دیزلرینه گوج و حرکتینه استقامت وئیریدی. بیر سس دو یوب ناغافیل دایاندی. دوو ارا دایانیب بویلا نارکن بیر افسرین قارالتی سین گؤردو. قارانیلق اؤز حؤکمونو سورمک ده ایدی و اهمال جایاخی نلاشان آدیملارین سسی سکوتو پوزماقدا. غیر اختیاری اولاراق، بیچاقی بیردن بیره اونون کؤکسونه یئرلشدیرمک قرارینا گلدی.

وجودونوبورون بو نفرت و کینه، یانار بیر و ولقانا دؤنموشدوکی، شاهلیق اصولدارهسینی قورویانلاری یاندیریپ یاخماق ایسته ییردی. اؤزونو بیر آنلیق اولسادا قیوراق حس اندیردی. حیاتی بیر دنیزه اوخشییردی کی دایانمادان جوشوردی و انتقام هوسی اونون یتیمیز دالغالاری کیمی سسله نیب کوشولدوردولار. دؤزمه دن گؤزله ییردی و بیچاقین سوموک دسته سینی وار گوجو ایله آلی ایچره سیخیردی. آمما ندنسه جومدوخیاله. قات - قاریشیق فیکیرلر گلدی لر گؤزلری اؤنونده صف چکدیلر. دوداقلاری ترپنمه سه ده: «اولمایا اوغلومون کیمک لریندن اولاق؟ اوغلومدبو پالتاردا ایدی. آمما باطنده ضدایدی. شاها قارشى ووروشوردی ...» دئیئه آل - قولو سوسدالدى و ارتش افسرى سس سیز صداسیز یولون توتوب گئتدی. کؤنلونده کؤک سالان کینه نه قدر قالین - قییم اولسایدی داخلقه اولان محبتی داغلارجا یوکسک و عظمتلی ایدی. محبت و کینه هرایکسی بیر یثرده قوجا قامتینی چولقلا میشدیلار. قارانیلقدا آتیلان گوجسوز آددیملارین عکس صداسیندان باشقا، گئجه نین آغیر سکوتونوپوزان بیر زاد یوخ ایدی. سولغون باخیشلاری ایسه هر دن ائله گؤیه تیکیلیردی سانکی اینگین بیر «اولدوز» ون سوراغین توتوردی. قابی نی آچیب جلد اؤزونو حیاطا آتدی. اوز - گؤزونه سو چيله رکن یورقون قامتینده بیر یونگوللوک حس ائتدی. ساللاقخانادان ائوه نه سایاق گلدیگینی خاطیرلایارق گؤزلری یاشاردی. قویونلاری کسب سويدوغو چاغ آلان خبر، هله ده اوره گینی سیخیب وارلیغینی سارسیدیردی. دئمک کی آلدیغی خبرین هئچده تزه لیگی یوخ ایدی. کوچه ده خیواندا هرگون سویوق قانلی یاد - تانیشلار آغزیندان مکرر بو سؤزو - اوغلونون اعداملیغینی - ائشیدیردی. بو سؤزلرین شایعه اولدوغونو یاخشی قانیرسادا، بئله بیر زامانلاردا باشیندا دومان قاوزانیب بوتون عالم گؤزلری اؤنونده قارالیردی. سس چیخمادان باغیریردی، چغیریردی و حیاتی کائناتی دگیشدیرمک حسرتی ایله یانیردی یاخیلیردی. بو آنلاردا حیاتی نی اُن سئودیگی دیلک لری اوغروندا فدا ائتمه گه تله سیردی و بو خصوصدا اؤزونه سؤز وئیردی.

آیین بولوت آردیندا گیزلنمه سیله یاناشی، ظلمته تسلیم اولمایان سائریشان اولدوزلارین سئویملی ایشیغی داها آرتیق گؤزه چارپیردی. گئجه نین قورو سکوتونو شهرین ایتلری پوزوردولار و او دوشونه رکن یانلیردی. دوشونوردی او گئجه یه کی «ساواک» چیلار بیرتیجی قوردلار کیمی دام - دوواردان تۆکولوردولر. کیم گلدی توتوب دیدیردیلر هارا گلدی داغیدیپ ییخیردیلار. و اونون پیرتلاشیق آغ ساچلاریندان یاپیشیب بودوستاقدان او دوستقا، بو سلۆلدان او سلۆلا سوروندوروب چکیردیلر. مه سرین - سرین اسیردی و اونون پریشان ساچلارینی اهمالجا هۇروب تیتیره دیردی. صاباحا فیکیرله شیردی. یئنه تهرانا گئتمه لیدی. دیدرگین حزین انسانلار کیمی، بوینو چیگینده زندانلار قاپی سینی کسمه لیدی تابلکه جان - جیگری ساییلان محبوس اوغلونون احوالین سوروب بیر خبر توتسون.

تهراندا بئزارایدی. بو آدی ائشیده رکن اوره گی شیشیردی. نندسه بیردن دیکسه ندی. اوتاقینا یوگورمک ایسته دی. «آرواد - اوشاق آیلما سین» دئییه قاپی - پنجره نی کیپ له دی. اوره گی دولموشدو. ساز و سؤزونون یاساق اولدوغو، توی لاردان - مجلس لردن محروم اولدوغو، درد - کدرینی قات - قات آرتیرمیشدی. دایانمادان دوو ارا بری آدیملا دی. سازی قاپپ کؤینک دن چیخارتدی. توزون آلیب باغری ناباسدی. اوره گی یامان تله سیردی. مضراب تئلده اویناییردی و نغمه دیلده جوشوردی. بولاغ کیمی سینه سی سؤز چاغلایارکن قارانیقی قارق ییردی و آیدین صاباحی سسله ییردی. و سسینه آییلا ن حیات یولداشی، جومموشدو اونون عالمینه کی حزین -

حزین و یانیق - یانیق سؤی سؤیله ییردی و بوی بویلا ییردی:

اویان ستارخانیم گؤرنه لر اولدو آنالار گؤزلری یاشیله دولدو

باجیلار آل آتیب تئل لرین یولدو آینالی توفنگی تئز ییتر منه ...

اولدوزلار باتمادا ایدی و زمان، تر - تله سیک اؤتوب کئچمکده. قارانیق ایسه قورخونج قانادلارین «تبریز» استوندن ییغیشدیریب قاچماقدا...

آیدین

بالا - بالا قاش قارالیردی کی قبر اوستوندن مچیده طرف یولادوشدو. غم - کدر بوتون گۆزلرده یووا سالمیشدی. سحر دن باشلایب یاغان قار، آستا - آستا کسمگه باشلایردی. جماعتین چوخ اولماغینا باخمایاراق مچیده یتیره نه جک آغیر بیر سکوت حیاتینا دوام وئرمکده ایدی. مچیدین ایچینده دوواری سؤیکه نیب فاته وئره رکن، کنچمیش خاطرهلر گۆزلریمین اؤنونده جانلانیردی.لار. آزجا سونرا آياغا قالمیش باش ساغلیقی وئریب دوستلارلا بیرلیکده ائشیکه چیخدی. کوچه لرین دار - لولوک اولدوغو بیر یاندان، کنده کؤچموش قارانلیق وسویوقدا بیر طرفدن مدرسه یه داخل اولانا قدر هامیمیزی یورموشدو. شامی تازا یئمیشدیک کی چنگیز بیردن دئدی:

- «اوشاقلار یادیزدادیر او گئجه؟ او گئجه کی اوشاقلار «عؤمر» چبخارتیمیشدیلار بیزده هامی میز اولارین هالای - کویوندن دیسکینیب ائشیکه چیخدی؟ یازیق آیدین، اوگون یادیزا گلیر کی بیزی گؤرمک همین یئر اوزانیب اؤزون اؤلمه گه ووردو. اوبیری اوشاقلاردا سس - کوی سالیب ماهنی اوخویا - اوخویا دئییردی لر بیرزاد گرک وئره سیز تا دیرله؟! بیزده نخود - کشمش له پول وئریب دیریلمه گه راضی لاشدی. همان «عؤمر» گونون دئییرم کی بورادا رسم دیر!»

چنگیزین دئدی ک لری اوره گیمین باشین گؤینه دیب: «آمما تأسفلر کی ایندی جانیمیزی دا وئرسک دیریلن دئیل» دئییب صاباح کلاسدا اوشاقلار نه جاواب وئره جه گیمه قالدیم. «آیدین» ین قانابلشمیش جانسیز بدن یی آن اولور سادا نظریمدن گئچیب یوموروقلاریم دویونله ندی...

گۆزلریمی کلاسدان ائشیکه زیلله ییب کلاسا حاکم اولان سکوتون آغیر یوکون چینگین لریمده ظالم جاسینا حس ائدیردیم. بیردن بیره سکوت سیندی: - «آ، «قره قوش» یولونا باخیر سیزمی؟» دئیهن «حسن» ین سسی نظریمی کلاسا توپلانمیش اوشاقلارا متوجه ائدیپ، صحبتیه باشلادیم: - «یوخ بالا، بونون فیکرینده ایم کی بوندان سونرا «آذربایجان» ماهنی سینی کیم بیزلر ایچون اوخویاجاق»

آیدین «صمد وورغون» ون آذربایجان شعرینی سوت بولبول ازبرایدی. هاچان کلاسا یورولسایدیق آیدین آیاغا دوروب «آذربایجان» شعرینی گۆزل بیر سس ایله ترم انده ردی. هامیمیز اونون سسینه وورغون اودوق. آما یازیق لارکی ایندی آیدین یوخایدی. تکجه اونون خاطره لری ایدی کی بیزیم کۆنلوموزده حیات تاپمیشدیر. داها کلاسی سس بوروموشدور. بیر آن اولور سادا اوشاقلارین قیافه سیدن غم - غصه نیشانی پوزولموشدور. زواللی آیدین اولدن ائله باشی بلالی ایدی. هله آناسی نین کفنی چورومه میشدی کی اودا اولوم اوراغینا گلیب قیزیل قانی قاری ناخیشلادی. نئجه آی بوندان ایره لی ایدی کی گنجه یاریسی «آیدین» ین آناسی سانجیلایر و دوغان لحظه قان آخما توتوب حکیم - خسته خانایا یئیره ن اولمایب درد ایچینه اولموشدو. کنده داوا - دوکتور اولماغا سبب بوجور اولوم لردن چوخ اولار. آیدین اوچونجو صنفی اوخویوردو. ساری شین، آریق و گۆی گۆز بیر اوغلان ایدی. تومانی همیشه توپوغونون اوستونده دوراردی. دونیادا اوزونون گولمه مه دیگینه باخمایاراق، خوش گولوش لوگو هریاندا مشهور ایدی.

«آیدین» ین اولوم خبری گلنده اول لحظه اینانمایان کیمی اولوب، حادثه نین اوز وئردیگی یئره گئتمکه باشلادیق. «قره قوش» لا «زور آوا» یولونون آراسیندا ایدیق کی جماعتین ازدحامیندان حادثه نین دوز اولدوغونو دودوق. قار آمانسیرجا یاغیردی. گۆز ایشله دیکجه قارایدی کی داغی - تپهنی، تورپاغی، تارلانی بوروموشدو. قارلارا ایز سالا - سالا، «آیدین» ین نه ایچون تکک باشینا «قره قوش» کندینه گئتدیگی منی بیر اوزون فکره آپارمیشدی. آما دوغروسو فیکریم ایشله میردی. «آیدین» ین باغیر ساقلاری ائشیکه تۆکولموشدو. قانی آخیب نئجه متره قدر

قاری رنگله میشدیر. یازیق «آیدین» ین بئله اولمه سی هامینی ماتمه باتیر میشدی. هامی میزین گؤزلری قارلاردا ایزی قالمیش «قورد» لارین عیبه جر پنجه لرینه تیکلیمیشدی. قاری ناخیشلا ییب دونان قان، آرجابوندان قاباق زواللی بالاجا آیدین ین حیات شیره سی ایدی، آما ایندی...

***

گونلر، آیلار دولانیردی. مدرسه لرین تعطیل اولدوغونا آرقالیردی. داهان اون - اون بئش گوندن سونرا، «زورآوا» دان گنده جک ایدیم. آما هله ده «آیدین» ین اولومو اوره گیمی سیخیردی. لاپ چتینی ده اوراسی ایدی کی «آیدین» ین نه سبه قره قوشا گنتدیگی هله ده آیدین لاشما میشدیر.

کیمسه بو خصوصدا دانیشمیردی. هله ده بو تاپما جانین آچارین تاپما میشدیم. تا اوگون یئیردی. گنجه ایدی. آی گوموش ایشیقینی هر یثره ساچارکن سرین بیر یئل اسمکده ایدی. بیردن آیاق سسی ائشیدیلیب، چنگیز آیاغا قالخدی. «عباد عمی دیر گلیر» دئییب اوتوردو. «عباد عمی» نین ایشی مدرسه نی سیلیب سوپورمک ایدی. همیشه قالین شیشه لی گؤزلوگو گؤزونده اولاردی. دولتدن هئچ بیر گلیری یوخ ایدی. تکجه آی باشی شاگردلردن بیر نچه تومن آلیب یئددی باش عائله سین گنچیندیر یردی. چوخ گونلر شامدان سونرا گله ردی مدرسه یه باشلاردیق صحبتیه. اوگون ده اوبیری گونلر کیمی سؤز - سؤز و گنیردی، آرشین بئزی. گنجه نی یاری لامیشدی کی «عباد عمی» ائولرینه ساری یولا دوشدو. داهای «آیدین» ین اولومو آیدین لاشمیشدیر. اوره گیمده درین بیر نفرت دوغوسو اویانمیشدیر. دیشلریم کلیدله نیب، یوموروقلاریم دوینلنمیشدیر. داهای تاپما جانین آچاری تاپیلیمیشدی.

عباد عمی او کدرلی حادثه حاقیندا بئله دئییردی:

«جانیم سیزه دئسین کی بیلیمه ی بیلیرسیز یا یوخ، ناکام «آیدین» ین دده سی تریاکی اولوبان ایشی اونا - بونا عرضه یازماقدیر. آخی اونون قدیم ساوادی وار. کئنده «میرزه قلی» آدینا معروف دور. بئچار «میرزه قلی» دئمه اوگون خسته ایمیش. تریاکی دا قورتولموش ایدی. قیشین سو یوغودا بیر یاندان یازیق «میرزه قلی» یا ائشیکه چیخماغادا حال قویما میشدیر.

آیدین کی مدرسه دن یتتیریر «میرزه قلی» اونو قره قوشدان گئدیپ تریاک آلماغاً مجبورائیدیر. آخی قره قوش کندینده اونون بیر کوره کهنی وار کی میرزه قلی نی تریاک سیز قویماز قالا. بیر آز گؤتور قوی دان سونرا بئچارا آیدین قره قوش کندینه گئتمگه راضی لاشیر. آما دئمه گینه کی قیشین سویوغو آج قوردلاری یولا ساری چکیب دیر و «آیدین» ین اجلی یاخیندیر. نئجه کی ده گوردوک او ایش کی گرک اولمایایدی اولدو. آلاهیین مصلحتینه قربان اولوم، اونوندا آلنینین یازیسی بئله یازیلیمیش ایدی...

آياقلان قارلار

ايشيدركن گۆزلىرىم دولدو و بير آن اولورسادا كئچه جك گونلرين فكرينه دالديم. و قيزمار خوزستان چؤلونده، سانكى آمانسىز بيرسويوق بوتون وارليقىمى اوشوندوردو. داينماديم تله سديم. قاچديم وچاتدم. ولى گۆرمه ديم. آما گۆردوم او كئچن گونلىرى كى دومانلار ايچره ايتميش آغ اؤرپكلى تورپاقلار كيمى، تكجه آنجاق ايشيلدايب آياقلان قارلارين اهمالجا سسى كيمى پيچيلدايىرلار. كئچميشى يادا ساليب «اصلانى» خاطيرلاديرلار. او «اصلان» كى بيرليكه گونلره كلاسداهولاييرديق اوشوموش بارماقلاريمىزى باشقا شاگردلره و كلاسين سويوق فضاىنى قيزديريرديق اوره كليمىزىن ايسىسى ايله وگولوردوك اوشاقلارين قيروولى ساچلاينا و دئيرديگ: «باخ اورا! قوجاليدي!» من معلملى ايديم. تر آمان وئرميردى. چؤلون هاواسى يانديريجى ايدى. بمبالار گوللر هله گورولدوردولار. آما هله من يئنه ده قاچمالى ايديم. قاچديم وچاتديم. گۆردوم بالاجا آريق سىماسىنى، نئجه كى اون ايل بوندان اول وارايدى. تكجه سربازلىق پالتارلارى، يئكه گؤستيريدي آزجا اونو. گۆزلىر سؤنوك، دوداقلار سولموش، آما هر ايكيسى سؤزلو! وندنسه منى گۆرجك دال بادال اوجا - اوجا «سو» دئدى. سانكى اوردا «سو» يون نه اولدوغونى تكجه من بيليرديم ندى. و من دالديم كئچن گونلرين فكرينه كى چاليرديم آليندن آغاجى و دئيرديم «سو» دئمه «آب» دئمه كلاسدا و او تيره ركن دئيردى: - «اونودورام باغيشلا! داي دئمه رم» «سو» دئمه رم «آب». بو دفعه او كلاسدا يوخ بلكه خوزستان دا يئنه آب دئمه گى اونوتموشدور. گۆزلىرىم ياشارميشدى و اونون قان وئره ن ياراباغرينى، قوينوما آلاركن ئوپوپ آللرينى باغيشلا دئديم. و اوتانچاقدان اؤرىيب «سو» اولماق ايسته ديم.

آرتیق ماجال اولمادی. محاربه شدتلی ایدی. اصلانی آپاردیلار. خسته خانا اوزاق ایدی. من ده
گئتمه لی ایدیم. جبهه لر منی گؤزله ییردیلر.

اۆلدو وار دۆندو یوخ

قورد دومانلیق آختاران کیمی اوگونده میدان شاهچی لارین ایدی. شاهچی لار خوی - تبریز یولونو باغلامیشدی لار. یولدان کنچن ماشینلاری ساخلاتدیریپ باشلا بیردی لار سورغو سؤالا: «شاهچی سان یا خمینی چی؟!» صونرا ماشینین بور - بوجاغیندان توتدو آدامین تومانی ناجان باش چکیردیلر. کیمسه ده گولدن آغیر سؤزدنسه ایدی ایشی یاش ایدی. گلیب اوزونو تاپانا قدر باش گؤزو ازیلمیشدی. لاپ پیسی ده اوراسی ایدی کی شاه عکسی ده او کس ده اولمایا ایدی. داها اونون کی قالمیشدی آلاها. ماشین کی اودا چکیلیردی هنج اؤزوده بیر دست یاغلی کتک یئیپ بش - آلتی آغاج دا پیدا گئتمه لی ایدی. عرض اولسون عزیز دوست لاریمین قولوغونا کی بو های سکوده بیزیمه فیلمیز هندوستان یادینا دوشدو. اُللی - آتمیش نفر یغیشیب دوشدو ک یولا گئدک شهرده شاه علیهنه تظاهراتا. آز گئتدیک چوخ گئتدیک بیر آزا یول گئتدیک. دئمه گینه بیز بورادا گئتمک ده اولاق، شاهچی لاردا او طرفده یورقان علی نی قانا بلشدیرمک ده. یورقان علی نین اول دن ده ائله بو شاهچی لار لا سویو بیر آرخا گئتمز ایدی. قند کرخاناسینا هله چاتیب چاتمامیشدی کی بیردن بیر یورقان علی یه توش گلدیک. ازیلمه میش یئری قولاغینن دیی ایدی. حال قضیه دن خبریمیز اولوب قان گوزوموزون قاباغین توتدو. گئری ده دؤنمه ییب باشلادیق اوجا سسله شعار وئریپ ایره لی گئتمه گه. بابالار دئنه کیمی یولچو یولدا گرک. شاهچی لاری گؤرمک همین سسی میز لاپ گئتدی گؤیه:

بیز بو شاهی ناللاریق ائششک کیمی چوللاریق

بیز دئنه باخما ساجهنه یوللاریق

ائله بو آندایدی کی شاهچی لار یومولدولار. قازما - بئل اُلدو دوشدولر جانیمیزا. آما بیزده اُلی بوش دئیل دیک. اُلدو دینه نک قازما بئل لره جاواب وئرمگه باشلادیق. وورکی یورولا سان. یول

گلیب باشماق ییرتمیشدیق. اؤلدی وارایدی دؤندی یوخ. شاهچی لارا بیر اود قویدوق کی گل گؤره سن. آما آلاهدان گیزلین دئیل سیزدن نه گیزلین، داها من ییلمه دیم نه لر کنچدی. او زامان گؤزومو آچدیم کی گؤردوم اؤلوم حالیندایم. ائو آدمیندان توتدو بوتون قوهوم - قونشو دوزولموشدولر دؤوره مه. داها الگیم آله نیب غریلیم گؤیده فیرلانیردی. «آلاه اوچونجودن ساخلا سین» دئییه اوزومو توتدوم جماعته. هامی بو سؤزدن گولومسه ییب باشلادیلار کی: - «موشلولوغوموزو وئرکی شاه قاجدی! داها اوچونجوندن خبر یوخدور...»

بو خبری ائشیدن کیمی ائله بیلدیم دونیانی منه وئردیلر ایسته دیم یئریم دن قالخب آتیلام دوشمه کی: - «آغیر گل مچیدقباغی دی» دئییب سینمیش قول - قیچی مین دؤزولمز عذابی اوره گیمی گؤینه تدی. او گئجه مگر دانیشماقدان دو یوردوق؟! سؤز - سؤزو گتیریدی آرشین بئزی. آمریکالی لاردان دانیشیردیق. او گونلردن کی آمریکالی لاربوردا ووروردی قیلینجی حلب ده اوینوردی اوجی. آخی بیر سری ده آمریکالی لار منی بو گونه سالمیشدی لار. ائو آدمی دئییه کیمی اولدن ده ائله منیم اُجلیم جهره اری ییردی. سالیم باش گؤرا آپاران دئییلدیم. ایندی سیزه دئییم آمریکالی لاردان کی کندیمیزین بیر آغاچ لیقیندا نم - نَقدَر اونلار ایچون دام داش تیکمیشدیلر. ائله دام داش لار کی خان سارای لاری دا او دام داش لارین یانیندا هئچ زادایدی. من بختی یاتمیشین زمیسی ده دوز دوشموشدی او دام داش لارین یانینا. گونون چوخ حصه سینی زمی ده کنچیرتدیگیمه گؤره آمریکالی لار یانیندا آل ایتدن مشهورایدیم. باشینیزی نه آغریدیم. گونلرین بیر گونی اوتورموشدوم ائوده کی تاققاتاق کوچه قاپیسی سسله ندی. قاپینی آچیب اؤزومو تاپانا قدر دؤرد دؤره نی ژاندارمالار بورودو - داها قاجاق یولوم یوخ ایدی. هر یاراقیم دوزه لمیشدی قالمیشدی ساققال داراغیم.

«نهن یاخشی ددهن یاخشی بیر دئه گوروم نه اولوب» دئدی که ژاندارمالار بو قولقدان آلیب او قولقدان اؤتوروردولر. دوشموشدولر ائوین جانینا. تندیردن توتدو طؤله یه قدر آختاردیلار. گوجلری گوجومدن چوخ زرلری زیرمدن چوخ. بیله لرینه چکیل او یانا دا دئمک اولما ییردی. هاچان دا آغزیمی آچیب ایستیردیم دانیشام سسیم بوغازیمدا قالب دئیردیلر: - «سنه

بیر آش پیشیره ک کی اوزونده بیر قَریش یاغی اولسون. ایت ندی بۆرک ندی؟! سن نه سن خرابکارلیق ندی؟!...»

اؤدن بیر زاد تاپانماییب قوللاریمی دالدان چاتیب سالدیلار قاباغا. کندین پاسگاهیندا نه یییب سن تورشلو آش. توفنگ قونداغی ایدی کی باش گوزومه یاغیردی. گوزلری قیزارمیش ایکی آمریکالی دا یومروق تپیک ایدی کی هارامدان توتدو گوپسه ییردیلر. وورا - وورا داهی سورغو سؤال ایدی:

- «دنه گۆره ک کیملری تانی ییر سان؟ ... اسلحه نی کیمه ساتیب سان؟! هاردا گیزله دیب سن؟ ... آلچاق ... خائن - خرابکار ... ضد شاه...»

من ده - «والله بالله باباق زمی ده ایشلیردیم... دام داش لاراساری گتتمه می شم... آمریکالی لاردان بیر زاد اوغورلامامیشام...» دئمک دن آز قالا دیلیمین اوجوندا توک بیتیردی. آمریکالی لارین دا کین لی گوزلری ائله منه زیلله نمیشدی کی سانکی دوه نالبنده باخیر. آلا ه آداما وئرنده باجادان سالان کیمی، بیردن - بیر ترسه - تله سیک «قاطیر عسگر» ایچری گیردی. قاطیر عسگرین جیک بؤککونه بللایدیم. آمریکالی لار گلمه میشدن قاباق بیر حصیرایدی بیر ممد نصیر. آدی ایت دفترینده ده یوخ ایدی. آما ایندی بیر دم - دستگاه صاحبی اولموشدو کی آدینی ائشید اؤزونو گۆرمه. اوزون سؤزون قیاسی بوکی قاطیر عسگر: «اسلحه تاپیلدی! «مادام» ین کیفینده ایدی...» دئمک ایله منی بوراخماق بیر آن چکمه دی. او گوندن بری خسته خانالار یاتاغیم اولدو. توخدا ماغیم او قدر چکدی کی هله ایندی ده عزرائیل صحبتی دوشنده آمریکالی لاریادینا دوشورم. آما عوضین بدل آدینلی اوغلو وار. انقلاب چاغلاری «یورقان علی» له بیرلیکده آمریکالی لارین باشینا بیر توی توتدوق کی مسلمان ائشیدیب کافر گۆرمه سین. دام - داش لاریندا بیر شوشه قالمادی کی سینیق - سینیق اولماسین. آمریکالی لار کاسا - کوسالارین ییغیشدیریب قاچاندا، بیز جماعتدن ائله توک سالیر دیلار کی گل گۆره سن.

قره گونون عؤمرو آز اولار. انقلاب کی ظفر چالدى منیمده کتفیم دورولدو. یثرده - گؤیده دورمايیردیم. داها بیر اجنبی یوخایدی کی اؤز یوردوموزدا اؤزوموزه زور دئسین... دونن کی بیزیم آروادین خبری اولموشدو «محمد رضا شاه» ین اوغلو «رضا پهلوی» ییرمی بیر آذر مناسبتی له سؤیله ییب:

«بو دفعه ییرمی بیر آذری «نجات آذربایجان» دان «نجات ایرانا» چئویره جه ییک» بیر آن گولمک دن دورموردی. گوله - گوله دئییردی:

- «بیرین کنده یول وئر میر دیلر، کدخدانین سوراغین توتوردو!»

یوخا قلم ایشله مز

وبالی دئیهنلرین بوینونا، شاه زمانی دولت آلیندن کند اهلی بیر یوللوق زارا گلیمیشدی. یالان سؤزدن فایدا یوخدور. دولت کندی لری داراقیسنامیشدی ارکک سیزده دوغون دیشی سیزده. یوخا قلم ایشله مز. گۆزل آباد کندینده یددی قونشو بیر قازانا محتاج ایدی، هاردا قالسین هله دولته احسان - خیرات وئرسین لر. کند اهلی: - «گوروموز وار کفنی میزده اولسون؟!» دئیردی دولت ده: «چوبانین گویولو اولسا قره سودان قایماق توتار» سؤیله ییردی. ایش لاپ پیس یثره چکمیشدی. ولوله - زلزله دن کچمیش ایدی. گونلرین بیر گونو کتدی لر اییین اوجونو تاپدی لر. ائل گوجوسئل گوجو. کتدی لر توپلاشدیلار. بؤرک لرین قاباغا قویوب اوتوردولار دوشونمه گه. بونلار بوردا دوشونمکده اولسونلار من سیزه خبر گتیرمک ده. ائله بو آندا گون نم - هاردان چیخیرکی دولت آداملاری دایئیر لر. کند اهلی نین ایگی گؤزو وار ایدی بیرینده بورج ائله دی. بو قره اوقره لره بنزه مز ایدی. هامیسی شرطی شوخومدا کسمک ایستیردی لر، کندی ن میدانیندا بیر سس دوشموشدو گل گؤره سن. سؤز واختینا چکر. ائله بوواختلار ایدی کی کندی لر آز قالدی بوینوز چیخاردالار. نئچه نفرتوفنگلی، زیرناچی بایرامین قول - قیچیندان یاپیشیب باسدیلار ماشینا. کندی لر گلیب اؤزلرینی تاپانا ایش - ایشدن کئچمیش دی. زیرناچی بایرامی آپارمیش دیلار. زیرناچی بایرام طوی لاردا چالیب اوخویاندا، شاها تعریف دئمه میشدی. کند اهلی نین ایکی آلی اولدو بیر باشی. نئیه سینلر نئیه مه سینلر دوشدولر یولا. آز گئتدی لر چوخ گئتدی لر بیر قدر یول گتیدی لر. گندیب ضامن اولوب زیرناچی بایرامی حبس دن قورتاردیلار. هاننان - گئردن کنده قاییتماق ایستیردی لر کی بیردن بیر، «یورقان علی» دئدی: - «همی تجارت همی زیارت، بوراجان گلیمیشیک گلین گنده ک بیر مدرسه نین ده تکلیفینی سوروشاق. دئیهن سن آغلامایانا ممه یوخدو...» آخشاما یاخین ایدی کی کند اهلی کور پشمان قایتدی لر. آمما کورتو تدوغونو بوراخمایان کیمی گؤزه ل آبادلی لاردا اوزدن گنده ن

دئیل دیلر. گون ایله باتیب گون ایله چیخیر دیلار. دولت اونلاری قاپیدان قووردی اونلار باجادان گیریدیلر. آما آدام گرک انصافینی آیاق آلتینا قویما. کندی لرین اوزو آیاق داشی اولسایدی دولتین اوزو دوه دیزی ایدی. دردچو خدی ائشیدن یوخ. کندی لرین ایشی سویوق دیر تاپداماغا چکمیشدی. دولتده شیطان آتیندان انمیردی. کندی لر دئدیکجه دولت ده دئییردی: - «یای وار قیش وار، چوخ ایش وار»

دولت دئیینه ده اولدو، نه گوزل آباد کندینده مکتب تیکیلدی نه ده کندین اوچولموش ویرانا مدرسه سی دوزه لدی. دولت مدرسه تیکدیرمگه اوچمین متر تورپاق کندی لرین ایسته ییردی. سو اولمایان یترده تیمم واجب اولان کیمی، کندین مسجیدن مدرسه عوضینه استفاده ائتمگه باشلادیلار. آیری بیر یول دا یوخ ایدی. آما بودا چوخ چکمه دی. شرع بو ایشه یول وئرمیردی. بئله لیکله مدرسه بیر یوللوق تعطیل اولدی. شاگردلرده هره سی بیر یانا داغیلدیلار. بیر ی گئتدی ناخیرا، بیر ی گئتدی داوارا، بیر ی گئتدی...

آیری اوتوراق دوز دانیشاق، هانان گئژدن دولت ده رحمه گلدی. گوزل آباد دا مدرسه تیکدیرمگه سؤز وئردی. «معارف» رئیس مدرسه تیکدیرمک موشتولوقونو گوزل آبادلی لارا وئرنده، کندی لرین هامیسینی گولمک باسمیشدی، اؤز - اؤز لرینه دئییردی لر: - «ائششگیم اؤلمه یونجا بیتینجه، یونجا سارالما توربا تیکینجه»

آما شیطان قولاغینا داش - تورپاق، یونجا سارالیب ائششک اؤلمه میشدن قاباق دولت مکتب آچدی. گوزل آبادلی لار سؤینجک لریندن دوه کیمی اویناماغا باشلادیلار. زیرناچی بایرام داقورخمادان ائله زیرنا چالیدی کی دوردونجو گو یون ملک لری قولاق لارین توتا - توتا آلتینجی گو یه اوچوب زیرنا قورتولانا قدر اورادا اجاره نشین اولدولار. قدیمدن دئمیشلر: - «دوه اوینا باند قار یاغار» ائله ده اولدی. زیرنا قورتولا قورتولدا خبر گلدی کی مدرسه نین معلمی گلیر. ممه ییته ندن پپی ییته نه قدر باشماقلارین قولتوقلارینا ووروب باشلادیلار کند بو یوقاچماغا. کندی لرین بعضی سی ائله قاچیردی کی ائله بیل طلبه آلیندن کئفلی قورتولوب. هانان - گئژدن آغامعلمه چاندیلار. سلام وئریب جواب آلان خوفوندان قورودو. گوزل آبادلی لار یاغیش دان

قورتولوب دامجی یاراس گلیمشیدیلر. هره باخیردی او بیرى سینین اوزونه. «یورقان علی» یه پیچاق ویرسایدین قانی چیخمازدی. زیرناچی بایرامین زیرناسی آغزیندا قوروموشدو. گۆزهل آبادلی لار دوشاب آلمیشدیلار مربا چیخیمشیدی. کتده کیمسه معلمین دیلینی قانمیردی. هامی معلم ایله لال اویونی کیمی دانیشیردیلار. آخی اونلارین هئچ بیرى فارسجا دانیشماقی باشامیردیلار...

***

آی لارایدی گۆزهل آبادلی لار ایش - پئشه لرین بوراخیب معارف اداره سینه یول دؤیوردولر. زیرناچی بایرام معارف اداره سینه گیریردی یورقان علی چیخیردی. یورقان علی گیریردی زیرناچی بایرام چیخیردی. تا کی معارف رئیسى سؤز وئردی فارس معلمینی دگیش سین. معلمی دگیشه نه جک معارف رئیسى اؤزو اوننان تنز عوض اولور. هر نئچه گوندن بیر، یئنی بیر رئیس تشریف گیتیر او بیرى رئیس تشریف آپاریر. آما گۆزهل آبادلی لاردا اوزدن گنتمیرلر. اوقدر معارف اداره سینه یول دؤیورلر کی بوتون «معارف» اهلی اونلاری تانیر. حتی اثشیتدیگیمه گۆره آخیرلاردا، زیرناچی بایرام زیرنانی بوشلاییر و یورقان علی ایله بیرلیکده اکابر کلاسینا گنتمگه باشلاییر. آخی اودا یاواش - یاواش ائل دردینی بوراخیب شاه دولتینده، رئیس اولماق فیکرینه دوشموشدور.

طاماح دیشی

گون اوگون دئیل آما آلاسه همان آلاسه دیر. آخشام چاغی ایدی. سس - کوی قهوه خانانی بوروموشدو. بیر کسیردی بیر بیچیردی. داهادوغروسو تازا آنلامیشدیق کی بو اوچ آیدا قیلدیغیمیز نامازلارین هنجیری قبول اولمایب. «مشهدی احمد» ین سسی گرهنی کیمی بؤرولدوردو. یئر - گۆیه یامان دئمکدن یورولموردی. جماعتین هامی سین تقصیر کاربیلیم گناهلارین هامی سین دا ییخیردی بیزیم بوینوموزا. دوزونه باخسایدیق اوندادا گناه یوخ ایدی. «مشهدی احمد» ین اولدنده ائله بو ایشه راضی چیلیقی یوخ ایدی. دوزو هنج بیزلرده گناه صاحبی دئیل دیک. ایش ایدی اولموشدور. بیز هاردان بیلیردیک کی ایش بورا یئتیره جک دیر. آما «مشهدی احمد» دئنه کیمی بیز اولدنده ائله گرک طاماح دیشی میز چکیب آتاردیق. «حاج حسین آغا» کی ایچری گیردی های کویدن آزالدی. بو ایشه اگر بیر چاره قیلان اولسایدی اودا ائله «حاج حسین آغا» ایدی. «حاج حسین آغا» نین رحمتلی آتاسی دا ائله آغزی کسرلی ایتی بیر آدام ایدی. «حاج حسین آغا» توتون کاغاذ چیخاردیب بیرجیغالا یاندا رارکن اوزونو خلقه توتوب دئدی: - «دوزدور کی ایش دی اولوب کئچیب. آما بیزده ائله یه بیلمه ریق کی آلاسه تعالانین شرعیندن اوزدؤنده رک. «مشهدی احمد آغا» نین بو یوردوغو کیمی منیمده نظریمه بئله گلیر کی گلین بیر پول ییغاق و او خارابانین پولون «قلی خانا» وئرمک ایله داهایا بوندان چوخ معصیته باتمایاق و جاناسینه ر اوردان استفاده ائلی یاق...»

آزجا صورنا ائل ده بو ایشه راضی چیلیق ائدیب قرار اولدو صاباحدان ائو حسابی پول ییغیب «قلی خانا» وئرمک ایله حلال لیق آلاق.

ایکی - اوچ گونه پوللار ییغیلدی. گون اوگون اولدی کی بئش آلتی نفر ییغیشیب یولا دوشدولر. آلاسه - آلاسه اندیردیک کی بلکه تنزلیکله «قلی خان» دان حلال لیق آلیب بو نئچه آیدا قیلدیغیمیز نامازلارین هنجیری هئچه گتمه سین. هی اوره گیمیزده دئیردیک کی: «ایندی

بلکه گلدی حلال لیق وئرمه دی، اوندا نیله مه لی ییق؟! بو نگران چیلیق لار بیر یاندان، تازا بوی -
 باشا چاتمیش بئینی پوف جاوانلارین حرصی ده بیر یاندان. جاوانلار غضبله دئیردیلر: - عاقلیزا
 دعا یازسینلار سیزین او! دیلسیز آیاقسیز پوللاری آپاریب گؤر کیمین جیبینه تۆکورلر... البته
 اونلاردا گناه یوخایدی. اربابدان هئچ بیزیم ده خوشوموز گلמידی. هله سگگیز سدوققوز آی
 بوندان قاباقایدی کی اربابین آداملاری تورپاق اوسته ویریپ منیم باشیمی چاپمیشدیلا. آما
 نیله مک. الحمد للہ کی بو قدر کندلرین ایچینده بیزیم کندایدی کی شانس گتیریپ ائله به
 بیلیمشدی یئرلری بؤلوب اربابلاردان آلسین. منیم کی ازلدن بیر قاریش یئریم یوخایدی و او
 سونون یئرین اکمگدن آزقالا جانیم چیخیردی، ایندی گئنه بیر قاریش تورپاق صاحابی
 اولموشام کی اؤزوم اؤز آغام اولام. آما بو ایش او ایش لره بنزهمز. دنیا ائله بو دنیا دئیل کی!
 آلاهی دا آدم گرک ئوز باشی اوستونده گؤره... گون آز قالیردی باتاکی حاج حسین آقا گیل
 یئتیردیلر. قولایمیز سس ده ایدی کی گؤره ک نه اولوب. «حاج حسین آقا» ماشین دان کی اُندی
 اوّل ایش کی گوردی اُینی داز باشینا کی قارا - بیر ایپ بؤرک آلتیندا گیزلن میشدی چکیب
 غرور حسی ایله ظفر چالماقلارین و حلال لیق آماقلارین آیدین لاتدی.

هامی میز شنلیک ائدیپ سئوینجک حاماما ساری یوللان دیق. داها آلاهی میز وئرمیشدی. بو گوند
 بری غسل لار و نامازلاریمیزین هامیسی قبول ایدی. آخی حامامین یئرین انقلاب دان صورنا
 کندین اربابی «قلی خان» دان مصادره ائتمیش دیق کی ایندی او یئرین پولونو وئریب «طاماح
 دیشی» میزی چکمیشدیک.

اوروج آغا

اوروج آغانین ذات و سودینه بلد اولماسایدیم، آلاسه شاهدی هئچ هئچینه یثرم دن اویناییب، آغزیمی آچیب دانیشان دئییلدیم. راستاحسینی بو کی ساح باشیما ساققیز سالمالی اولسامدا، شیطان آتیندان زور ایله ده یئنهن دئییلیم. کهنه قیبرلری سؤکمک گرک. بونا گؤره ده اوروج آغادان دانیشماق گرک. البته حقى ناحق ائلی یئنه ناکیشی دی. نه تهر اولورسادا، آرامیزدا بیر دوز - چؤره ک حقی ده وار. ییرمی ایل دوستلوق ائتمیشیک. آما دیلیم - دیلیم اولسون بو دیلیم کی یئنه راحت دورمایرانه دوستا حرمت ساخلا ییر نه یادا. اوتانماز - اوتانماز منیم بو آغ آباغ اوزوموده اوروج آغانین یانیندا قارا ائدیر. نیله مک دا منیم قارداشیم، «مشدی عباد» کیمی منیم بو دیلیمده نوعی عادت کرده دی. ایندی شایددئییه سینیز کی: «بابا بیزی جانا یئتیردین دئه گؤره ک نه اولوب آخی؟!» آزجادؤزه نیز دئییم دا باش اوسته. بو اوروج آغانین جیک بؤککونه سیز مندن یاخشی بلدسی نیز. آخی بو اوروج آغلاردان یوردوموزون هر بیر یئرینده تاپماق اولار. تکجه آزجا دقت ایسته ییر. او اوروج آغاداکی من دئییرم نه دینیندن کئچن دیر نه دیناریندان. یالان سؤزدن فایدا یوخدور، دئییب لرساققالی اولمایانین سؤزو کئچمه ز. آما آند اولسون یورقان علی نین تازا اوغورلانمیش یورقانینا کی بو سؤز لیمده بیرجه یالان یوخدور. بئش - اون ایل بوندان قباغا قاییدیرام. او زامان کی

پولسوزلوقدان اوروج آغانین جیب لریده اوروج توتمودولار. یئددی دگیرماندا بیر پونزا اونى یوخ ایدی. آما باشی ایلقارا قربان

اولان لاردان ایدی. بوش آل ایله الله کتابلار چاپ ائتدیریب یایاردی کی گؤزون کتایا ساتاشان کیمی، قورخودان توک لرین بیز - بیز دورماسایدی دایقین کی «ساواک» لیندن دؤرد آغاج قاجمالی ایدین. آما صونرالار

بیلیمیره استخاره نه جور گلدی کی اوروج آغا بیردن - بیره پاک دگیشیلدی.دوزو بوکی، پهلوی رژیمنین چؤنمه گیندن بیر - ایکی ایل کئچمه میشدی کی اوروج آغادا چؤندی. اولدی بیر باشقا آدم. آما کچمیش عادت لرین بوسوتون اونو تماندان، یننه دوشموشدو کتاب خطینه. نه یورولماق

بیلیردی نه دایانماق. اوروج آغا اولموشدو درجه بیر ناشر. اوروج آغاخلقه خدمت ائتمک یولونو تازا تاپمیشدی. یمیش سزلیکدن ایگده به قاقا دئنه اوروج آغا، بیر وار دولت باش باغلامیشدی گل گؤره سن. دندی گینه گؤره، اوروج آغا بیر زامان آییلیب آل آتسین جیینه گؤرسون کی جیب لری ده اؤزو تک اوروج دی. پول ایچونده هر قاپینی دؤیسون چراغ یانماسین. بیر آلی اولسون بیر باشی. نهایتده بورج دان - خرج دن بیر آز پول جورله ییب «جنایی - پلیسی» بیر کتابین نشرینه الله شیسین. کتابین چاپ اولوب بازاردا یایلماقی همان ساتیشی دا همان. قازانجی دا داها آرتیق. ائله بو آندان اوروج آغا، یولونو تاپیر. باشلایر عشقی - پلیسی رمان لار چاپ ائتدیریب یایماقا. پول دا سئل کیمی گلیر.

بلی منیم عزیزلریم، اوروج آغا داها اول کی اوروج آغا دئیل. آما سؤز - سؤزه گلنده، اوروج آغا یننه اؤزونو خلقین بؤیوک و صادق قوللو قچوسو سانیر.

اوروج آغا: «کتابلاریمین ساتیشی، منیم ایشیمین نه قدر «خلق» اولدوغونو گؤستریر» دئیر.

باشی بلالی دیلی میز

آرمود کالدی یتیمک اولمور، هر سؤزو آچیب دئمک اولمور. آما جهنم، من دئیجهگم، باغیراجاغم تا دنیا آگاه اولسون کی او اؤزاجلی له اؤلمه‌دی. بلکه اونو ملت دردنی قوجالتدی، سارسیتدی یاری جانئتدی و نهایتده ایسه، تورپاق یاخشی آداملاری اؤز طرفینه چکن کیمی، اونو اؤز کامینا چکدی. اؤزوده نامردجه‌سینه. بئچارا یامان کیشی ایدی. خیرخواه انسان ایدی. اونون ناغافل اولوموندن چوخلاری کدرلنسه ده چوخلاری سئویندی. سئوینلر ایسه، بدبختچی لیکدن او آداملارایدیلار کی اونلارین دردلرین چکمکدن بئچارانین بیر آن آلی اولموردی.

یازچی ایدی، شاعر ایدی، عالم ایدی. «ناطق» ایدی. من نه‌یلیم بئله بیرزاد ایدی. یاشی یتیمیشدن آشاسیدی، گون اولمازدی قلم سکاغاذی اونون آلینده گورمه‌یه سن. او اؤله‌ن گونو، جگریم آز قالیردی کباب‌اولا. صون نفس‌لرین چکه - چکه، آداما ائله گلیردی کی بو نفس دئیل چکیر بلکه سن، من و او - بونون غمی دیر کی چکیر.

دوغرودان دا بئله ایدی. او ملت یولوندا، خصوصاً بیز تورک‌لر یولوندا، استغفرالله سیز تورک‌لر یولوندا جانان مالدان کنچمیشدی. بئچارانین ائتدیگی وصیت‌لر باره‌سینده، وقف ائتدیگی مال - دولت‌لر حاقیندا نه قدر چوخ دئسم یئنه آز دئیشم. سیز اونون محبتینه باخین، بیزلرینده ناشو کورلوغونه، تفاوت یئردن - گؤیه‌دی. آجیغینیزا گلمه‌سه بیز آذربایجانلی‌لار دوز یئیب دوزدان سیندیرانیق. نئجه دئیهرلر بیز هله اونون قدرینی صونرالار بیله‌جه‌ییک.

او گون یازیق کیشی‌نین ایستگیندن - محبتیندن بیر ایله‌دانشارکن اوتانماز - اوتانماز دؤنوب دئیر کی: - «هئچ بیلیرسن او بیزی نه‌جور ایستیردی؟! دئیشم: «یوخ! نئجه‌یه!» باشلاییر کی: «او بیزی چوخ ایستیردی بیر گؤزوده یوخ ایستیردی.»

قالمیشام کاف کی نجه یانی او بیزی چوخ ایستیردی بیر گۆزوده یوخ ایستیردی. بیه ایسته مگینده قاش - گۆزو اولار. بیه من اونوتانیمیردیم! بیر عؤمور قونشولوق اندیب دئییب گولوب دانیشمیشدق!

من اولوم وصیتینه بیر آدام اوزلو قولاغ آسین گؤرون نه دئیر: «تبریز اهلی و آذربایجانین باشقا شهرلرینده یاشایان انسانلار بورج دورکی فارس دلی نین تبلیغی یولوندا جانان - مالدان کئچسین لر. تا بئله بیر فکر ایره لی سورولمه سین کی، فارس دلی آذربایجانلی لارا زور ایله تحمیل اولور. بلکه هامی بیلسین کی آنا دیلده دانیشماغی، آذربایجانلی لار عار بیلیم فارس دلی نین ئویره نمگینه هوس گؤستریر لر.»

آغا بیه بوندان یاخشی سؤز!؟ اگر من اولدن فارس اولسایدیم اوندا نییه اوتوز ایل تهراندا قالاندان صورنا، یئنه آغزیمی آجیب دانیشانداهامی بیلیردی کی من تورکم. اونون آرزوسو بیز ملتین ترقی سی ایدی. آرزو ائدیردی او گونو کی، بیر گون آذربایجانلی آنالار، آنادیل عوضینه اوشاقلارینا فارسی دیل ئویره دیر لر و بو خیر خواه ایشه ده قیزقین هوس گؤستریر لر. تا گلن نسل، تهراندا یاشایان نجه میلیوندان آرتیق آذربایجانلی فهله و کاسیب - کوسوپ کیمی، تهراندا گلنده دیل قانماز لیقدان تهران خیابانلاریندا آوارا - سرگردان گزمه سین لر. گؤرون او نه لری دوشونوردی بیر نه لری؟! گؤرون او هارا فیکیرله شیردی بیز هارا. آلا له اونون قبرینی نورباران ائله سین. او دنیا سین ایشیق ائله سین. رحمت لیک برک آدام ایدی. اونو تمامیشام او گونو کی منه دئدی: «دور گئدک مرنده اورد ا بیر کند وار آدی «گلین قیه». اورد ا نجه طایفا وار کی، آذربایجانین قدیم دیلینده دانیشیر لار. یانی مغول لار آذربایجانلی لاری تورک ائله مه میشدن قباق بوتون آذربایجان ملتی، بو دیلده دانیشیر دیلار. داهادو غروسو فارس جایا یاخین بیر دیل دیر. آدینا «هرزند» دلی دئیر لر. گئدک اورا بلکه بیر کتاب یازدیم.»

دئدیم: «گئدک»

دوشدوق یولا. بیر گون صورنا چاتدیق اورا. بیز اورا چاتانا چورتوموز پوزولدو. سحرین کله سیندن ناهارین ایستی سینه قدر ایکی نفر دن چوخ تاپیلما دی او دلی بیلسین. ئوز لری ده

ایشدن دوشموش قوجا. گرک باغیراردین، چغیراردین تا بیر زادی اونلارا آنلاداردین. قولاق لاری آغیر ائشیدیردی. دانیشماغادا حاللاری یوخایدی. رحمتلیک کدرلندی، تأسفلندی کی بو گئیش - بولوش دنیا، تکجه ایکی نفر قالب کی آذربایجانین قدیم دیلین باشا برلار. اوتوردولار صحتیه - وحدته - تا کی ندنسه رحمتلیک ایله سؤزلری چیخدی. دوردولار جنگه - فنگه. رحمتلیک دئیردی: «یوخ! اولماز کی اولماز. تاریخ باشلاناندان سیز ائله بو تورپاقداسیز.» اونلار دئیردیلر: «بیز طالشلی ییق و ایکی یوز ایل اولماز کی بو تورپاقا گلمیشیک.» رحمتلیک باغیریدی: «سیزین دیلی نیز قدیم آذربایجان دیلیدی.» اونلار چغیریدیلر: «بیز طالشلی ییق و دیلیمیزده طالش دیلی دیر. حتی بیزیم فامیل لریمیزدن بیریده بو آغادیر. اوچ گوندو طالشدن قوناق گلیب. صاباح دا گنده جک!» خلاصه ایش پیس یثره چکدی و بیز، کور - پشمان تهرانا ساری قایتدیق. یولدا رحمتلیگین آئیندن قلم - دفتردن باشقا بیر زاد گؤره نمدین. نه یئیردی نه ایچیردی تکجه یازیردی. یازدیغی کتابی من صورالار گؤروب، سئوینجیمدن یثرده - گؤیده دورموردوم. نه باشی نیزی آغیریدیم، رحمتلیک او کتابدا، خلاصه کلام ثابت ائتمیشدی کی آذربایجانلی لار مغول تور - تۆکونتوسو اولاراق آذربایجانین قدیم دیلی نین، هله ده آذربایجاندا رونقی وار. و او دیل ایسه، فارسی دیلی نین لهجه لریندن بیریدیر. مخصوصاً «گلین قیه» دن مثال لار گتیرمیشدیر. رحمتلیک او کتابدا، گؤرون نه گؤزل سؤزلر دئیر:

- «آذربایجانلی لار همیشه گؤزل فارس دیلی و ادبیاتی نین و ورغونوایدیلر. و بوتون درباری شاعر و یازیچیلاردا تورک اولدوقلارینا باخما یاراق فارس دیلینده یازیب یارادیلار» من دئیهنده بیزیم دردیمر رحمتلیگی اؤلدوردو سیز اینانمیر سینیز. آما آند اولسون پیره - پیغمبره، او وصیتینده بوتون وار - یوخونو، باغ - زمینی، کارخانا شرکتینی وقف ائدیپ باغیشلا ییب او یولدا کی اؤزو او یولون سارسیلماز یولچو سوایدی. اونون یولودا، آذربایجان مدنیتی اوغروندا چالیشماقدان باشقا، بیر زاد دئییل دی.

درد چوخدی ائشیدهن یوخ! هر کمالین بیر زوالی اولدوغو کیمی، قورخوم بودور چوخ چکمه یه کی، انقلابین قمه سی، اونون وقف ائتدیکی مال - دولته ده ایلشه و مصادره زاد اولار. آما آلاسه اوگونو آپاریب گتیرمه سین. بئچارا اگر ائشیده، قیرده ده راحت قالانماز. بیرده سن سایدیغینی سای، گۆر فلک نه ساییر. دوغرودان یازیق لار اولسون کی اونو ملت غمی اۆلدوردو، ولی عزرائیلین آدی پیسه چیخدی...

***

بنده حقیر یورقان علی به فقیر، بو سۆزلری بیر مسلمان وطنداش آغزیندا ائشیدیردیم و یانلیردیم یاخیلیردیم. یاری یولدا چون قورخدوم بئله کی من یانیرام چوخ چکمه یه جک کولوم چیخا، یورقانابورونمگی روا بیلیمه دیم. ال - آتدیم کاغاذ - قلمه کی ... البته بیر کلک ده ویردیم. اودا بوکی، او ایشله دن فارسجا - عربجه لغتلی بیر سۆزلوک واسطه سیله ترجمه ائتدیم تا یوخاریداکی روایت دوغرولدو.

قaban دیش احمد

بالین یمه میش بلاسین چکدیک. ایشی میز دوشدو داوا دعایا. خوی دا حکیم - دغانویس ائی قالمادی کی اورایا بیر باش چکمه یک. نال قیز دیرماق دان توتدو زعفران سویویله یازیلیمیش دغانی سالیب سویا ایچمک دن اَلیمیز اولمایردی. اجاق مقبره قالمادی کی گندیب اورایا دخیل دوشمه یک. نذر نیاز ائتدیک. قوربانلیق کسدیک. آمماهئچ بیریندن بیر چراغ یانمادی. باتمان - باتمان گلن درد مثقال ایله ده چیخما بیردی. بالا - بالا لاپ جانا گلیمشیدیک کی دووار بیر قونشوموز فاطماسلطان باجی هاراییمیزا چاتدی. دئی: - «گلین گنده ک ماکویا!» خالاخاطرین قالماسین دئییب فاطماسلطان باجی ایله بیرلیکده آروادی داگوتوروب ماکویا ساری یولا دوشدوک. ماکویا گنده - گنده فاطماسلطان باجی هامینی اَنگی نین آلتینا اَتمیشدی کی:

- «نورانی بیر انسان دی. نفسینده بیر برکت وار کی گل گوره سن! ایردانا دعا یازماقینان، قیزی مین محبتین ائله آری نین کؤنلونه سالدی کی قیزی می بوشماق فیکریندن بیر یوللوق دوشدو. ایندی ده گندیرم بیر دعا آلام کی بلکه...»

گون اورتاچاغی ایدی کی «میراحمد آغا باخیجی» نین ائوینی تاپدیق. معجد آچیلما میش کور قاپینی آلان کیمی نوبه یه اوتورموش جماعت بیزی دوره له دی. ینددی آرخامیزدان سورغو - سؤال کی هاردان گلیریک دردی میز ندیر؟! گینه آلاله فاطماسلطان باجی یا عؤمور وئرسین کی تک جانینا هامی یا جواب وئریب بیزیم یاخامیزی قورتاردی. ینددی سگگیز جیغالا آلیشیدیراندان صورنا هاننان - گئژدن نوبه بیزه چاتدی. عیال ایله بیرلیکده اُتاقا گیریب میراحمد آغانین کناریندا اُگله شدیق. آمما گؤزوم میراحمد آغانین گؤزونه ساتاشان کیمی، بیردن منه ائله گلدی کی میراحمد آغانی بیر یئرده گؤرموشم. آمما اونو هاردا گؤرمه گیم یادیمدا دئییل دی. شرعه گندهن اؤز سؤزونی دانیشان کیمی منده باشلادیم آروادین باشینا گلن حکایه نی نقل ائتمگه. میراحمد آغادا باشلادی تاس آتیب کتاب آچماغا. بش - آلتی کلمه ده عربجه

فارسجاکی هئچ بیر تاتین کتاییندا تاپیلمازدی اوخویوب دئدی: «جادو ائدیبلر. الحمدللهکی واختیندا یئیریب سیز. ایکی گونده یوبانسایدی جادونو باطل ائتمک اولمازدی. جادونو باطل ائتمگه گۆره ایکی دعا یازاجام. بیرین آپاریب قبرستانلیقدا قویلارسیز، بیرین دن آپاریب سویا سالیب ایچرسیز. انشاءاللهکی مُرادیز حاصل اولار. صاباح دا گلین دُعالاری آپارین...»

«صاباح» آدی قولاغیما چاتان کیمی دیم - دیک داشلانیب باشلادیم دیل تۆکمگه: - «آلاه سیزی بیزه چوخ گۆرمه سین. سیزی ساغ اولاسیز. آمما اگر دعالاری بوگون یازیب وئرسه ز چوخ ممنون اوللوق. ائو-اشاق باشینادی گرک گئنده ک. اوزاقدان کلمیشیک...»

اوخوم داشا دگمه دی. میراحمد آغا دعالاری بیر ساعتان یازیب وئرمگه سۆز وئردی. اتاقدان چیخیب چیخمامیش فیکیر منی گۆتوردی. میراحمد آغانین قیافه سی لاپ نظریمه تانیش گلیردی. میراحمد آغانین باخیجی لقی ایله قاب قارا ساققالی اولماسایدی لاپ دئیهردیم قبان دیش احمد دیر. باشلادیم اؤز - اؤزومله دانیشماغا کی: «آمما امکانی یوخدی. ممکن دی فقط بیر - بیرلینه بنزه یه لر. بیرده قبان دیش احمد هارا باخیجی لقی هارا! قبان دیش احمد هارا...»

نه قدر چالیشدیم عقلم بیرینا چاتمادی. دعالاری کی آلیب بئش - آلتی یوز تومن اووجونا باسدیم. بیردن بیره گۆزوم میراحمد آغانین بونوندا کی قره خالا ساتاشیب شبهه م آز قالدی یقینه تبدیل اول... هاننان گئژدن ماشینا مینیب دوشدوک یولا. فاطماسلطان باجی دا باشلادی بیزیم ائو آدمینا قوش دیلی اوخوما قکی:

- «دوغرودان گۆردون نه نورانی انسان ایدی؟! حقیقت کی... منده بیر دعا آلدیم کی قارداشیم قیزی نین اوغلو اولار. آخی اونو اری داراقیسناییب کی اوغلان دوغماسا طلاقینی وئره جک. اری بیر...»

مینمده فیکیریم اون - اون بئش ایل بوندان قاباغا گئتمیشدی. قبان دیش احمدی دوشونوردوم. ذاتی قیریق بیر آدم ایدی. اؤلوشک اختاریردی نالین چکسین. ایشی اونا - بونا عرضه یازماق ایدی. بونوندا کی قره خالی دورد آعاجدان بیلینه ردی. آمما ندنسه بیردن یوخ اولدی. داها قصبه میزده کیمسه اونو گۆرمه دی. بو سۆزلری ائله فاطماسلطان باجی یا ایسته بیردیم

دئیہم کی زور - مصیت ایله قاباغیمی آلیب اوره گیمده دئدیم: - «آدام یئئدی آیلیق اولماز! چای گؤرمه میش چیرمالانماق یاخشی دئیل. بیردن گلدی قبان دیش احمد اولمادی اونداللاها نه جواب وئره جه گم؟!...»

بو ایشین اوستوندن بیر آی کئچمه میشدی کی بیردن بیره آروادین قوروموش قولو آچیلدی. میراحمد آغانین دعالاری دوشموشدی. داها یئرده - گؤیده دایانمیردیم. اگر دئمه سه ایدیلر کی دوه اوینا یاندا قار یاغار باشلایاردیم دویونجا اویناماغا! آما سیزه دئییم کی عیالا نه اولموشدور. ایکی - اوچ آی بوندان قاباق ایدی کی یازیق عیال اوروج - آغیز حالدان گئدیب یئره بیخیلیب قولو توتولموشدور. هامی دئیردی گرک اوروج توتما یایدی. وجودی ضعیف ایدی. آما آلاله دان گیزلین دئیل سیزدن نه گیزلین من اینانمیردیم. میراحمد آغا دئیهن کیمی اونا جادو ائتمیشدیلر. اوزون سؤزون قیساسی بوکی آرواد توختاماق همین میندیم ماشینا گندهم ماکویا میراحمد آغایا آل - قولون آغریماسین دئیهم. قاپدی قاچدی ماشیندا بیر میراحمد آغا دئیردیم مین میراحمد آغا آغزیمدان سوزوردی. صحبتین لاپ شیرین واختندا ایدیم کی بیردن بیره سؤزوم آغزیمدا قالدی. قاپدی قاچدی نین سوروجوسو بیردن باشلادی قاه - قاه هیریلدا ماقا و دئدی: - «رحمتلی نین اوغلو! اوباخجی کی سن دئیرسن هئچ بیلیرسن کیمیدی؟! او قبان دیش احمد دیر کی دئیادا اوننان چالانماز...» سوروجونون بو سؤزو لاپ منی کیریتدی. اوره گیمدن گنچدی کی: - «پس منیم آنلادیغیم دوزایمیش. آما ائو آدمی نین شفا تاپماسینی کیمین حساین اوزاق؟! اولمایا ایره لی ده کی دوکتورون داوا - درمانلاری اونو توختادیب؟!...»

ماکویا یئتیریب ماشیندان آننده، بیر صلوات چؤوروب استغفرالله توبه دئییب میراحمد آغایا تۇحفه آپاردیغیم قویونو سالدیم قباغا دوشدوم یولا. میراحمد آغا باخجی نین ائوینه یئتیره نه جک بو سؤزلر دیلمین اوجوندا از برایدی:

- انشاءالله کی قبان دیش احمد اولماز. انشاءالله کی یالاندی. بیرده دونه نی دئمه بو گونی دئه لپهنی دئمه دو گونی دئه!

فایتونچی

جوان قالدیغنین تکجه رمزین بئله سؤیله یردی: - «من سحرچاغلاری «شاه» جمالینی دویونجا سیر ائتمه سی ایدیم بئله جوان قالمازدیم. یوخودان دوراندا انسان شاه جمالینی زیارت ائتمه هئچ واخت قوجالماز. من بونو تجربه ائتمیشم!»

تک - توک ساچینا دوشن آغ دن لرده اولماسایدی، بیرینجی نظرده دئیهردین کی اُللی دن چوخ یاشی یوخدور. آما اؤز دندیگی کیمی، دینمه دانیشما یتیمیش یاشی اولاردی. بیر رنگی سولموش «پهلوی» بؤرکوده وارایدی کی باشیندان اوزاق اولدوغونو کیمسه گؤرمه میشدی. ایشی گوجوده دوز اصوللی بللی دئییل دی. قوجالار اونون بیر زمان فایتونچی اولدوغونو دئیهردیله. «ییرمی بیر آذر» ده وئردیگی مانورلارایسه بونو گؤستریردی. هر ایلین «ییرمی بیر آذر» گونو فخردن اونو یئرگوی توتمازدی. «ییرمی بیر آذر» گونلری فایتونچینین دؤشونده ساییسز حسابسیز مدال لار پاریلدایاردی. مدال لارین پاریلتی سی دا اولارین قیزیل - گوموش اولدوغونو دؤرد آغاچدان جار چکردی. مدال لارین هامیسی «شاه بابا» سی نین تحفه سی ایدی. «آریامهر» ارتشی نین خیابانلاردا مانور وئرمه سی همان ایدی فایتونچینین دا اجل سرعتی له یئر عالمنه نزول اجلاسی همان. او بوگونده هاردان اولمالیدی بیر فایتون باش باغلایاردی. آتلارین قاشقاسینا جاندا شاه عکس لرین یاییش دیرمایینجا خیالی دینج اولمازدی. فایتوندا اوچ - دؤرد نفر زورنا - بالابانچی میندیرمه گی ثابت بیرعنه کیمی هر ایل دوام ائده ردی. بالابانچی لار چالماقدا اولایدیلار، فایتونچی دا خیابانلاری دؤرد نالا چاپماقدا. خیابانداکی او باشدان بو باشدولو اولاردی ارتشی لردن، ساواکی لاردان و جماعتدن. گاهدان داکی زورنا - بالابانچی لار ساکت اولاردیلار، فایتونچی نین مدال لاری، آتلارین زینقروولاریله بیرلیکده «زینقازیتق» سسله نردیلر. فایتونچی نین فایتون اوزه رینده شاهانه بیر سایاقدان شاخ دورماسی دا دلیل لر ازبری ایدی. جشن مراسمی صونا چاتارکن، آمریکا سلاحینا بورونموش فرمانده لر

طرفیندن، فایتونچی نین شائینه، قالمايان سؤزلر سؤیله نردی. ارتش فرماندهلری اونو «آذربایجان ناجی سی» و «شاهی لارین تاجی» آدلان دیرار دیلار. گونلرین برگونو فایتونچی یا پیچاق ویرسایدین قانی چیخمازدی. دئمگ ایله «ییرمی بیر آذر» گونو عاشورایا دوشموشدی. آخی عزا گونو اولدوغونا گؤره، شاه سارایی «ییرمی بیر آذر» جشن توتماق مجبوری تینده قالمیشدی. بودا «فایتونچی» یا برک توخونموشدور. آز قالیردی باغری چاتلا سین کی اؤزونو ساخلا یا بیلیمیر. تر - تله سیک فایتونی سازلا ییب زورنا - بالابانچی لاری دولدورور ایچینه. دئمه جماعتده ایشی آنلا ییب غیرت قانلاری جوشسون. جان اونون جهنم تارینین. باش یاران قهقهه سی ایله زنجیر ووران زنجیری له فایتونچی یا نه یییب سن تورشلو آش. اوگون فایتونچی نین آنادان امدیگی سود بوروندان گلیر. مدال نشان لاری دا تالان اولور. آما خبری نیز یوخدور خبردن کی بو آخیرلار دا او آلاه درگاهینا یالوارماقدان لاپ یاری جان اولموشدور. آلاه دان اؤلوم ایستیردی آلاه دا وئرمیردی. داها فایتونچی نین باشیندا بیر قارا توک قالمامیشدیر. بیر دری اولموشدور بیر سوموک. «شاه» ین قاجماسی بئچارا کیشی نی لاپ سارسیتمیشدی. بیر یاندان دا انقلابچی لار قورخوسون دان «شاه» شکیل لرینی یاندیریب، تبرلیک ایچونده ائوینده بیر شاه عکسی قالمامیشدیر تا سحرلر شاه جمالینی زیارت اندیب توک لری آغارماسین. انقلابین ایلک گونلرینده، فایتونچی دان ضد انقلابچی بیرده اؤزوایدی. کور توتدوغون بوراخمایان کیمی، فایتونچی دا شاهچی لیقین دان آل اوزنه دئیل دی. گندیب مقبره به دخیل دوشوب آغلا ییب سیزلا یردی. آلاها - «یا منی اؤلدور یا شاهی قایتار» دئیردی. انقلاب هله ظفر چالمامیشدیر کی اودا مُرادینا چاتدی. بیر لایکی نی سایانا قدر عزرائیل اؤزونو یئتیردی. شَهَره جار دوشدو کی فایتونچی اؤلدی. شاهپرست ضد انقلابچی لار توپلا شیب، شکوه وطننه ایله آپاریب قوجامان بیر شاهچی نی تورپاقا تاپشیر دیلار. قَبیر داشی سی نین اوزهرینده بئله یازیلدی:

«قوجامان شاهچی و آذربایجان ناجیسی مرحوم فایتونچی»

اوگون شاهچیلار علیهنه چیخان تظاهراتدا بئش یوزه یاخین شاهچی باشی سیندی. نییه کی «قوجامان شاهچی» صفتی فایتونچی نین اوزونه دوشن سؤز اولسایدی دا اونون «آذربایجان ناجی سی» آدلانماسی لاپ خلقه آغیر گلیردی. مخصوصاً فایتونچی نین اوزونه دوشمه نین بو سؤز «یورقان علی» یه بیر اود قویموشدور کی گل گۆره سن. آخی ۱۳۲۵-نجی ایلده محمدرضا شاهین آذربایجانا باسقین ائتدیگی ییری بیر آذر گونو، یورقان علی نین دؤیوش جول آتاسی ابراهیم باققالین آیاقلاری، رستم فایتونچی نین آلینده نامردجه سینه ناللانمیشدیر. صونرالاردا ابراهیم باققالین جانسیز بدنینی آتلارا باغلا ییب کوچه لرده سوروتده میشدی. فایتونچی، ییری بیر آذرده اولان کوتله وی قیرقین لارین اساس اشتراکچی لاریندان ایدی. فایتونچی نین آلدده ائتدیگی بو افتخارلارا گۆره ایسه، شاه باباسی دا اونو اونوتما میشدی. اونون کؤکسونو قیزیل - گوموش مدال لارایله دولدورموشدور. آمما سیزه دئییم شهرین جماعتیندن کی، فایتونچی اولن گوندن بری، عزرائیلی یثرده گؤیده آختاریرلار. آخی اونلار اؤزلرین، فایتونچی نین عزرائیلی اولماق ایسته ییردی لر کی عزرائیل اونلاردان زرننگ چیخمیشدی. ایندی شهر اهلی نین هر بیر یسی، «دلی دومرول» کیمی عزرائیل آختاریرلار.

قالار خديجه گۆره ر نتيجه

آتالارين دئديگى كيمى آدامين بختى ياتاندا حالوا ديش سينديرار. دوغرونداندا بئله دير. منيم ده دده مين اگر عميم كيمى وار - دولتى اولسايدى، ايندى منده اؤزومه گۆره بير آدام ايديم. آماكاسيب چيليقين اوزو قره اولسون كى بيز گئتديك كؤشن ده سوموك سينديرماغا، عم اوغلو موز گئتدى شهرده درس اوخوماغا. عم اوغلو موز اولدو معلم، بيز اولدوق دابانى جيري ق كچل باش. نئيله مك دا هر كيمسه نين بير طالعى بير بختى وار. عم اوغلو م معلم اولان گوندن منده معلم چيليك مشقينه دوشدوم. آخى اثشتيديگيمه گۆره آرزو - ديلك مفلسين سرمايه سيدير.

بيز كار - كاسيب دا گر ك بير تهر سرمايه ميزى ايشه سالاق يايوخ؟! آلى آل اوسته قويوب اوتورماقدان كى ياخشيدير! بونا گۆره ده معلم چيليك مشقينه دوشن گوندن تر - تله سيك اكابر كلاسينا گنتمگه باشلاديم. گنجه لر يوخومدان كسيب باشلاديم سواد اؤيره نمگه. خلاصه دؤرد ايل سوموك سينديرانان صورايي كينچى صنفى بيتيرديم. آممادوزو بو دؤرد ايلده نه قدر زور وئرديم ايكي كلمه دن آرتيق اؤيره نه بيلمه ديم. اودا بوكى چۆره گه «نان» دئيه لرلر سويلا «آب». عرض اولسون خيسته كله ييم نه بوغوم نه اؤلدوروم تازا آنلاميشديم كى سواد اؤيره نمك يعنى فارس دىلى اؤيره نمك. بودا منيم ايشيم دئيلايدى. ايشايدى قضايدى ويراردى بيردن اؤز ديلمى ده ياددان چيخاردايديم، اوندا هامى دئيه ردى كى: - «گۆزل آغا چوخ گۆزل ايدى ووردى چيچك ده چيخارتدى» بونا گۆره ده معلم چيليك خيريندن كئچيب نه دوه سوتوايسته ديم نه ده عرب له گؤروشمگى. آلايه هئچ كسين آرزو سونو گؤزونده قويماسين! منيم ده آرزوم گؤزومده قالماسين دئييب بير خيرداجا نؤكرينزوار باشلاديم اونا سوت - قاتيق ينديدمگه كى بلكه تنزليك له يئكه ليپ، درسه - مشقه گنديب اولسون معلم. آما بونودا دئمه لى يم كى بالا - بالا عم اوغلو مون نابغه اولدوغونا ايمان گتيرميشديم. اوزده عم اوغلو م ايله

آرام اولماسایدی، دالدادا اونون سوادیندان آغزیم آچیق قالاردی. ماشاءاللهائله سوادلی ایدی کی منیم تک سوادسیزلاین قیامته تک، ایشی دئیل دی اونون دانیشیقیندان باش چیخاردا. آلاسه اؤز آفاتیندان ساخلا سین ماشاءالله ائله غلیظ فارسجا - عربجه کلمه لر ایشله دیردی کی مسلمان ائشیمه سین کافر گؤرمه سین. عم اوغومون ائله بو استعدادا صاحب اولدوقونون کؤلگه سینده ایدی کی ترقی پله لرین بیر - بیر چیخب معلم لیکن چاتمیشدی مدیرلیگه. عم اوغوم مدیر اولان گوندن بری داها کندیمیزده آدام تاپیلمازدی کی اونا ایشی دوشمه سین. چونکی آلاهیین برکتیندن هر ائوده بنش آلتی جوت اوغول اوشاق تاپیلار کی ایستهر ایسته مز گرک مدرسه یه گئدیب سواد اؤیره نه لر. سواد اؤیره نمگه و امتحاندان چیخماغادا نچه کی آلاهدا شاهد دیر، گرک عم اوغومون بوغ باغیسی و جای پولوسو اونو دولمایا. یئنه ده رحمت قاباقکی کفن اوغروسونا. سوروشا قاسینیز نییه؟! عم اوغوم «مدیر» اولان گوندن اولوب بیزیم باشیمیزا بیر سیاستمدار. اودا نه سیاستمدار کی سؤیله ییر: «جمله جهان واقف اولسون کی بیزیم ملت یوخلویوب!» هارا یئتیریر داینامدان فارسی دیلی نین نه قدر سرکه دن شیرین اولدوغوندان روایت لردئیر. کیمسه ده ایسته ییر: - «تورکی دیلی نین نه ایرادی وار» دئییه داها ایشی یاش دی. دوه نظرم بئله گزه رم ناغیلی دیر. قلم - مداد اونون آئنده دیر. بیردن گؤردون کی عزیز تبرلیک بالان، دؤرد ایلده آنجاق ائده بیلدی بیرنجی صنفی ییتیر سین. جانیم سیزه دئسین کی گونش اوقدر باتیب چیخدی کی خیرداجا نؤکریز آته بویا دولدی. یاپیشدیم آئیندن آپارام مدرسه یه یازدیرام. کئچلین توک دن آجیغی گلن کیمی منیم ده عم اوغومو گۆره ن گۆزوم یوخ ایدی. داها چاره مده یوخ ایدی. مئت دن کئچمیش ایدی، منیم اوغوم گرک معلم اول ایدی. عم اوغوم منی گۆره ن کیمی آياغا قالخب عم اوغولوق احترامینی یئر نه یئتیردی. آمما دوزو یاخشی بیلیردیم کی پیشیک آلاسه رضاسینا سیچان توتماز. آلاهدان گیزلین دئیل سیزدن نه گیزلین، او گوندن بری منده باشلادیم عم اوغومون بوغ یاغیسینی یئتیرمگه. خیرداجا نؤکریزین هوشوندان - عقلیندن نه قدر تعریف له سم یئنه آز دیر. ماشاءالله درسینده اوقدر قاباغا گستمیشدی کی دوزون خبر آلا سینیز، بالا - بالا آز قالیردی عم اوغولسونون یئرین

توتانا.ئوده نه عیال اونون دیلین باشا دوشوردی نه من. قاتیق دوشاب کیمی قاتیب قاتیشییدیر میشدی. تومانا «شلوار» دئیردی باشماقا «کفش» بورا دایدای کی ائششک گتیر معرکه یوکلہ. بونون قارنی نین چۆره گین آنجاق یئتیریر دیق هاردا قالسین کی بیردانا دیلمانجدا توتوب گتیره ایدیک. داها گۆزلریم چیخمیشدی کلّه مه. خیرداجا نؤکریز کی بنده نین آغازاده سی اولا، ائله پوز - افاده صاحابی اولموشدو کی گل گۆره سن. أیینی آغدان قره یه ویرمیردی. دده سی من اولماسا یدیم شاهلیق - تزارلیق ادعاسی دا ائنده ردی. دوزو بیرگون صبریم توکهنیب نه یئیب سن تورشلو آش. اوگوندن بری باشلادی آدام اولماغا. آمما دئمه گینه عم اوغلو مون بو ایشدن خبری اولوب باشلا سین دالیمدا یامان - یوغوزا کی من قولاقی توکلوم. خیرداجا نؤکریز ده اؤیره تسین کی من ایله دورسون جنگه - فنگه. بیر زمان گوزومو آچدیم کی بلی؟! یئنه باشلا ییب اوتوزا «سی» دئیر ألی یه «پنجاه». ایسته دیم آغزیمی آچام بیر قولاق بورماسی وئره م کی، کئندن چیخیب کندی دانان کیمی، ییردن دئدی: «کلین اویناماق باشارمیر دئیرائو اگری دیر»

گوزونوز پیس گون گۆرمه سین، أل آتدیم آغا جا دوشدوم جانینا. وورکی یورولاسان. کتاب دفتر قالمادی کی باشینا چیرپ چیریق ویریق ائتمه یم. رحم زاد دا تانیمیریم. کسک آتانین جاوابی داش ایدی. باشینیزی نه آغریدیم اوگوندن یاپیشدیم ألیندن آپاردیم کؤشنه... ایندی اودا اؤزونه گۆره بیر اکینجی دیر. بیچین واختی ائله ایشله بیر کی منده اونون آیاغینا یئتیره نمی ره م. داها ائله آدام اوزلو دانیشیر کی بیر کلمه «فارسی» آغزیندان ائشیده نه سن. آمما اودا منیم کیمی آرزو ائله بیر کی اوغلو معلم اولا. آلاهی نه گۆروب سن، قالار خدیجه، گۆره ر نتیجه!

یورقان علی نین احوالاتی

سس دوشدی «یورقان علی» گلیر. قویون - گنچی لر توپلانندی. هر نه پیچاق وارسا ایتیلدی. میدانچادا ایگنه سالماغا یثر قالمادی. پیه ییئنه ندن ممه ییئنه قدر هامی یورقان علی نی گورمک ایستیردیلر. بیر وور سیندیر دوشدو گل گوره سن! سانکی آری یوواسینا چؤپ اوزاتمیشدین. بو های - کویده ناخیردان دانا قورتولان کیمی بیردن بیر «جاواد نعره» اؤزونو ییئتیردی. «گلیری، گلیری! یورقان علی گلیر!» دئییه «جاواد نعره» نین نعره سی کندی بورودو. ائله بو آندا ایدی کی نم - نچه باشندان باشلادی قان فیشقیرماغا. بلی! قویون - گنچی لر آیاقلار آلتیندا چابالارکن «یورقان علی» ده سلام - صلوات ایله قارشیلانندی.

یورقان علی نین جنگدن ساغ - سلامت قاییدماسی هامینی هم سئویندیریب هم تعجب لن دیرمیشدی. آخی بعضی لری ندنسه یورقان علی نین شهامتینه شبهه لن میشدیلر. ولی بوتون اوره کئلرده شنلیک یووا سالمیشدی.

آما سیزه دئییم یورقان علی نین جنگه گئتمک مشقینه دوشمه سیندن. عاییب اولماسا لاپ تورکه سایاق دئییه جه گم. گنجه لرین بیرینده ایدی کی عراق طیاره لریندن بیر «تپه سی دلیک» کندی نین اوستونده تاپیلیر. کند اهللی آل - آیاق ائدیج چراغ لاری پوفله یه نه قدر آت قاجیر پالان دوشور. «تپه سی دلیک» بمباردومان اولور. آنا وای - بالا وای سسی بیر آن کنده کؤلگه سالیر. آما بودا چوخ چکمه ییر. جانی خسارت دن خبر یوخ ایدی. تکجه کندين قبرستانی ایدی کی دارما - داغین اولور.

بونا گوره ده «تپه سی دلیک» لی لر، طیاره سوروجوسونون، «چهری» اولدوغونا سحری فتوا وئریرلر. یورقان علی ده عوضین بدل آدینلی اوغلو وار دئییب ایران - عراق محاربه سینه گئتمک ایسته ییر.

***

بایاق دئدیگیم کیمی، قویون - گنچی لر سودان چیخمیش بالیق کیمی چابالایان زمان، یورقان علی ده گلیر. اودا نه گلیمک کی سانکی قوش دیمدیگینده گتیریر. او گنجه یورقان علی گیلده بیر ازدحام اولور گل گۆره سن. کیچیک بؤیوک یورقان علی نی دؤره له بیرلر. سؤیله دیگی محاربه خاطره لر ی هامینی ماراقلاندیریر. سؤز چاتیر او یثره کی، دوشمانا قارشى بؤیوک بیر هجوم باشلانیر. یورقان علی ده جبهه نین اؤن سیراسیندا دوشمانا گؤز وئیرر ایشیق وئرمیر. بیرلیک هاردا دیریلیک اورد. حق ایله باطل آراسی دؤرد بارماق ایدی. سلاح لار آغزیندان پوسکوره ن اود - آلاوایدی بیرده دوشمانلار سیراسینا آغیر هجوم. ائل گوجو سئل گوجو! دوشمان دوشور محاصره یه. دوشمانلاردان نئجه سی ده، قیریلیمیش ایپ دن دانا قورتولان کیمی دابانا قوت گثری یه قاچماغا باشلاییرلار. یورقان علی ده اونلاری قووالا ماقد. گنجه قره، گنچی قره قاچ کی توتاسان.

صبح اذانی سسله نمک ده ایدی. یورقان علی ده توتدوغو اسیرلری تحویل وئرمک ده. چونکی اولدون دگیرمانچی چاغیر گلکین دن کوراوغلو. یورقان علی یه یورقانا بورونمک ماجالی قالما میشدیر. مکتب گورمه میش عالیم اولموشدور. ایشی - گوجو اولموشدو اسیرلره دیلماج لیق. دئمه گینه ایران اسلام جمهوری رادیو - تلویزیاسی، ایسته سین اسیرلر ایله مصاحبه ائتسین، آما دیل لرین قانما سین. اسیرلرین بیر عده سی، نه فارسجا بیلسین لر نه ده عربجه. قالسین لار آواراکی بونلار ایله نه دیلده دانیشسین لار. بو آرادا یورقان علی نین خبری اولوب اجل گولله سی کیمی یئتیرسین باشلا سین اونلار ایله تورکجه دانیشماغا و سؤزلرینی فارسجا ترجمه ائتمه گه. صورادا اسیرلری سئوینجک دن باس سین باغرینا کی عراق تورک لریندن دیلر و «کرکوک» لودولار. بئله لیکله محاربه دن قایدانا قدر، یورقان علی نین ایشی - گوجی اولسون دیلماج لیق.

***

هله سیزه دئییم کی ایندی یئنه تکرار، یورقان علی جبهه یه گتیمک ایسته ییر. آخی او گوندن بری قصبه لرینده چیخان ژورنالین باش کاتبی، اونو دارا قیسنا ییب کی گرک گنده سن اسیر

توتولوب توتولمایان «کرکوک» لی دیل لاشلاریمیز ایله مصاحبه ائده سن. همی ده ایکی
 آیاغینی تیپ بیر باشماق کی «کرکوک» بایاتی لاریندان اُللی - آتمیش دانا
 توپلاییب گتیره سن کی مجله ده درج اولا. یورقان علی ده صاباح - بوگون دی کی بومقصد ایله
 جبهه یه ساری یولا دوشه. آمما بللی دئیل ندندیر کی یورقان علی نئچه گؤندی آذربایجان
 بایاتی لارینی ازبرله مک ده دی؟!

انعام

هله نامازینی قیلیب قورتولمامیشدی کی فیکیر اونو گؤتوردی. دیلسیز - آغیزسز پوللارین قئیدینه قالدی. حامبالی دوشوندو و ایندی اونون بیر گؤز قیریمیندا یوخ اولماسینی. بو گنججه اونو تاپمالی ایدی. «اؤینی تانیماسامدا سوروشمالی یام. صاباحا هله کیم اؤله کیم قالا. ائله بو گنججه...» دئییه سلام - صلوات سسی اونو اؤزونه گتیردی و جماعتله بیرلیکده، بیر تهر نامازینی قورتاردی. مسجیدن چیخاندا قارانیق هریانی بوروموشدو. سویوقدان قاچان کؤچری قارانقوشلار کیمی، جماعتده آخشامین بو توتقون واختیندا، بیرلیکده - تکلیکده ائولرینه ساری یول دؤیوردولر. آرا - بیر تیر آغاجلاریندا ایشیلدايان چراغلاردا اولماسایدی، قاردا - بوزدا یول گنشمک چوخ چتین اولایدی. کنچنلرده آغیر بیر قارین یاغیدی ایچون، داملارین قاری کوچیه تۆکولوب گل - گئدی آغیرلانمیشدی. هله مسجیدین قاپی سیندان اوقدر آرا آچمامیشدی کی اؤزونو یول آیریمیندا گؤردو. ائوه گندهجه گینه و یا دار - بوروق کوچهلرده حامبالین دالیجا گزمه گه معطل قالدی. بیر آن دایاندی و نه اندهجه گینی دریندن دوشوندی. آما عقلی بیر یانا چاتمادی. حامبالین اؤینی تانیلمدی. سویوق آدمی کسیردی. قار دا بالا - بالا یئله قوشولوب، برکدن آدامین اوزونه چیرییلیدی. آددیملارینی یئینلندی و اؤزونو ائولری نین قباغیندا گؤردو. «داها بیر ایش گؤرمک اولماز. قالدی صاباحا... صاباح گؤروب آلام. چوخدا اؤزومو یئمه گه گلمز...» دئییه کوچه قایسیندان ایچری گیردی. گنججی هر نیئه دی یا تاییلمه دی. دولاشیق فیکیرلر بیر آن اونو راحت بوراخمیردی. سانکی قاب باجانی سیلکهله یین چیلغین سازاخ، چؤل بایردا یوخ، بلکه اونون کؤنلونده چیریینیب اسیردی. یانار صوبانین سئویملی ایستی سی هردن بیر اونو مورگویه آپاریر سادا، ندنسه تنز داشلانیب آییلیردی. اونون بوگون ندن او فیکیره دوشدوگو و تر سله سیک حامبالی تاپپ و قرار مدار کسمه سی، اؤزونه ده بو سبوتون آیدین دئییلدی. بازاردا حرمتی و ائل ایچینده عزتی

وارایدی. بئله‌نکی ایش‌لرده باش قوشان دئییلدی. آمما وسوسه اؤز ایشینی گؤرموشدی. نیه کی هردن مسجده کنچن واقعنی خاطیرلایارکن، اؤزوندن چوخ داگیلی‌لی اولماییردی. بیر سئوینج دالغاسی اوز - گؤزونو بورویوب و جماعت ایچره داها امین و دوزگون تانیماغینا فخر اندیردی. آمانسیر بیراوشوتمه جانیندا یول سالمیشدی. گنججه قورتولان دئییلدی. زامانین بوقدر آغیر گنچمه‌سینی ایندی یه‌دک دوشونمه‌میشدی. خصوصاً بیینی نه‌دولدوغو یئنی بیر فیکیر، اونودا ها اینجیدیب و دوشوندورودی: - «اولمایاحمال سؤز ساخلامی‌یا؟!... پوللاریمایا چاتام آمما حقیقت‌ده هامی‌نین خبری اول... هله پول جهنم، اگر بو ایش سسله‌نه... بیله‌مه آبیرقالمی‌یاجاق...»

یورقانی برک‌دن اوزه چکیب وار گوجو ایله، هر زادی اونودوب آتماقا جان آتدی. هاننان - گئژدن یاتا بیلسه‌ده، دالدیقی بیر آنلیق یوخودایسه، دوشوندوگو فیکیرلر اوندان آل چکمیردی. هر زاد گؤزو اؤنوده قاباریق و گوبود گؤرسه‌نیردی. حامبال گؤزونه ائله ینکه لمیشدی کی اونون بازارداکی بؤیوک توکانینی، بیر بالاجا یوک تایی کیمی پالانینا چاتیپ کوللوگه ساری آپاریردی. اودا دایانمادان قاباغا کنچیب اعتراض سسینی اوچالدیردی:

- «نه ائلی بیرسن؟! مگر توکان باشینادی کی بو تهر یئرلی کؤکلی اونو آپاریرسان؟! هله منیم پوللاریمدا سنده‌دی... تئز اول توکانی یئره قویوب منیم پوللاریمی قایتار!...»

حامبالدا اونو سایمادان، بؤرولتولو بیر سسله اهمال - اهمال دانی شیردی: - «آغزینی آچیب دانی‌شان، هامی یا دئیجه‌گم... سس سالما... پوللارین منده‌دی آمما اونلاری وئرمی‌یه‌جه‌گم کی هئچ، بو یوکوداشی دیق‌دان صورا قاییدیب هامی یا حقیقتی بیلدیره‌جه‌گم...»

سویوق تر باش - گوزوندن آخا - آخا، بیردن بیره دیکسه‌نیب یوخودان آییلدی. اؤزونو تاپیب - تاپماز آغیر بیر دؤیوتو اوره‌گینه حس‌ائتدی. ائو - اوشاق آییلما‌سین دئیجه‌سس سیز - سمیرسیر صوبانین دیینه‌جومماق ایسته‌دی.

آمما ندنسه یورقان دؤشک‌دن چیخماغا تنبل‌لندی. بیر آزدوشوندو و وجدانی یانیندا آلا‌ه تعالی یا نه جواب وئره‌جه‌گینه قالدی. هله پولی، آبییری و حیثیتی جهنم، بئله‌نکی بئزه‌مه و اوی‌دوروجو

بیر ایش ایچون، اؤزو - اؤزونو باغیشلاپانمادی. گنجهنین بو قدر اوزانماسینا تعجب لندی و قاریشیق فیکیرلر یئنه اونون وارلیقینی اؤز جایناغینا آلدی. ساچلارینا آغدن دوشوب یاشی اُللی دن آشسایدی، دیلینه یالان گلیمه میشدی. آمما بوگون هاردان بو فیکیره دوشدوگونو، و یالانچی لیق لایاخشی آد قازانماق قرارینا گلدیگینی، هله اؤزوده یاخشی بیلیردی. آمما اُلینی آل اوستونه ده قویوب اوتورانمازدی. بیر فیکیر قیلمالی ایدی. پولوندان کئچمه لی اولسایدی، هامبالی آلاها آند وئرمه لی ایدی کی بوسیرری هئچ یاندا آجیب آغارتمایا. بو ایش ممکن سده آمما اوره گیندن یئنه کئچیردی کی:

- «توبه ده ائله مه لی یم... آلاهدان باغیش دیله مه لی یم... گناه صاحبی یم...» قار - کولک قاپی پنجره نی چیرپارکن، بیردن بیره ائله یوخودان داشلانیب آییلدی کی ائله بیلدی باشیندا آلاو تپیرلر. غریبه بیر حالدا ایدی. اوره گی برکدن چیرپنیردی و گئتدیکجه ده شدتلی بیر قیزیشما، جانیندا ایز سالیردی.

گنجه قورتولموشدو و سحر اؤز ایشیقینی قاپ باجادان سوزهرکن، هامینی آییلدیردی. آمما او آییلما دی. اوره گی دایانمیشدی.

یاسی نین او چونجو گونو ایدی کی آریق لیق دان چۆپه دؤنموش بیر قوجا هامبال ایچری گیردی و چوخلی پول اونون عائله سینه قایتارارکن اونا رحمت اوخودی و چوخ خصوصی حالدا اونون آروادینا بئله دئدی:

- «بو پوللار سیزه یئتیریر، تکجه یوز تومنی منیم دیر. بئچارا رحمته گئتمه میشدن بیر گون قاباق منه دئدی گل مسجده و جماعت نامازی باشلانماش، هامی نین حضوروندا دئه گینه بئله بیر نشانلاردا پول ایتیرمیشم. منده گئتدیم و او دندگی نشانلاری وئردیکدن صورا، جماعت ایچینه بو پوللاری منه وئردی و قرار ایدی کی صاباح اونلاری قایتارام. فقط منه یوز تومن انعام وئره جک ایدی... آمما بو ایشین مصلحتین من هئچ آنلامادیم... حکمت سیزده دئییل دی. حتماً بیر مصلحت وارا ایدی کی بو ایشی مندن ایسته میشدی!...»

بو سۆزلىرى انشىدجك آروادىن گۆزلىرى ياشاردى و باشىنى تاولايلا - تاولايلا ياسا گلنلر
 آراسىندا گۆزدن ايتدى.

ضمیمه :

ایتگین اولدوزون دونیا یا سؤزو وار

مرتضی مجدفر

«ع. آغ چایلی» آدی ایله شهرت تاپان "علیرضا ذیق"، چاغداش آذربایجان ادبیاتی نین گؤرکملی سیماسی و حئکایه ژانری نین قدرتلی یازاری دیر. او ۱۳۵۹ - نجو ایلهده، تبریزده بوراخیلان "دده قورقود" آیلیق ادبی مجله سی نین باش کاتبی و اونشریه نی بوراخان "حسین اولدوز"ون امکداشلاریندان ایدی. او، کئچن ایگیرمی بئش ایلهده، آذربایجان ادبیاتی و فولکلورونون انکشافی یولوندا یورولمادان چالیشیب و مختلف اثرلر بوراخمیشدیر. «ایتگین اولدوز» ایسه، اونون حئکایه لر مجموعه سی دیر و بو گونلر تهراندا نشر زوفا توسطی ایله چاپ اولموشدور. بو حئکایه لرین بیر چوخو، واختیله ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰-نجی ایللرده چیخان کوراوغلو و دده قورقود مجله لرینده چاپ اولموشدور و ائله او گونلرین حال - هاواسینی داشیر. بو حئکایه لرین بیر چوخوندا ساتیریک تمثیل لری گؤروروک، ذیق، حئکایه یازما دا اوستادیر. او فارسجا، هم ده تورکجه یازیر. اونون «زخم شیشه» آدلی فارسجا حئکایه لر مجموعه سی، ۱۳۸۰-دا چاپ اولموش و مطبوعاتدا آلقیشلار قازانمیشدی. هم ده ایللر بوندان قاباق، آغ چایلی نین «آذربایجان گولوشو»، «قاشقایی ائل ادبیاتی» و «غلام حیدر داستانی» آدلی کیتابلارینی گؤروب، اوخویوب و دؤنه-دؤنه بگنمیشیک.

کیتابین اوز قابیغی، علیرضا ذیق کیمی خویلو اولان و دونیا شهرتلی رسام "اوستاد جعفر نجیبی" نین چکدیگی کوراوغلو پرتیه سی دیر. بو اثرین گؤزل و تاثیرلی اولدوغونا باخمایاراق، کیتابین ایچینده کی اون اوچ حئکایه ایله، باغلیلیغی یوخدور. بونولا بئله، کیتابین چاپی، کاغیدی و قابیغین قاردونو اعلادیر و یازیلیش بابتیندن ده، گؤزه چارپان بیر یانلیش یوخدور. کیتاب آلتیش صحیفه ده چاپ اولموش و اونا مین تومن قیمت قویولموشدور. اینگیل اولدوزون تیرازی ۳۰۰ نسخه دیر. بو تیرازی گوردوکده، اینسان شرم اندیر. مدنیت اوجاغی اولان آذربایجانیمیزدا، اون میلیونلار چوخ اینسان یاشاییر و ایراندا یاشایانلارین یاریدان چوخو تورکجه دانیشیرلار. گؤره سن تورکجه کیتابلارین تیرازینی نئجه چوخالتماق اولار؟

ذیق معلمه، معلم چیلیک گونلری نین سون ایللرینی ده اوغورلو آرخادا قویماسینا «قوت اولسون!» دئییریک و اومید اندیریک گلن کیتابینی ۳۰۰ مین نسخه لی تیراژلا سیزلره تانیتدیراق.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.